

Nr 10.

Af herr **Markgren**, om höjande af norrländska afdikningsanslaget under oförändrade allmänna villkor och bestämmelser för bidrag därifrån.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under nionde hufvudtiteln punkterna 74 och 75 föreslagit Riksdagen, att, med höjande af *norrländska afdikningsanslaget* från 700,000 kronor till 800,000 kronor samt sänkning af *allmänna frostminskningsanslaget* från 200,000 kronor till 150,000 kronor, förändra villkoren för erhållande af bidrag från förstnämnda anslag därhän, att *bidraget för hvarje företag finge bestämmas* till högst en tredjedel af beräknade kostnaden.

För närvarande gäller, att statsbidrag af norrländska afdikningsanslaget må af Kungl. Maj:t bestämmas till högst hälften af såväl den enligt den fastställda arbetsplanen beräknade kostnaden för *vattenafledning och afdikning* som ock den af landtbruksstyrelsen efter vederbörlig granskning godkända undersöknings- och förrättningskostnad, sökanden fått vidkännas i anledning af arbetsplanens upprättande.

Anledningen till förenämnda, af Kungl. Maj:t framställda förslag är det förhållande, att, under det anspråken på bidrag från allmänna frostminskningsanslaget i medeltal under de fem senaste åren uppgått till föga mer än 132,000 kronor, icke blott alla tillgängliga medel å norrländska afdikningsanslaget tagits i anspråk, utom att dessutom under de senare åren förelegat ett stort antal ansökningar, som icke kunnat beviljas af brist på medel.

Norrländska afdikningsanslaget tillkom efter framställning af den så kallade Norrlandskommittén. Till stöd för sin framställning i ämnet anförde kommittén hufvudsakligen: att flerstädes i norra Sverige de särskilda brukningsdelarna behöfde genom nyodling och jordförbättring ansenligt förstärkas för att kunna blifva i stånd att gifva sin åbo och hans familj deras nödtorftiga bärgning såsom jordbrukare; att de särskilda bönderna i allmänhet likväl icke hade en så stark ekonomisk ställning, att de kunde

nedlägga sitt arbete på något, som först efter åtskilliga år gäfvé ökade inkomster; att det därför utan tvifvel vore af vikt att undersöka, om genom statens mellankomst dylik nyodling och jordförbättring skulle kunna underlättas i vidsträcktare mån, än hvad för närvarande ägde rum; att två särskilda fonder, afsedda att understödja utdikningen af sankta marker, redan funnes inrättade, nämligen s. k. frostminskningsfonden samt odlingslånefonden, den förra då uppgående till 500,000 kronor och afseende att genom anslag utan återbetalningsskyldighet understödja sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål vore att minska frostländigheten för närliggande bygd, med belopp till högst hälften af den beräknade kostnaden enligt af Kungl. Maj:t fastställd arbetsplan, samt den senare uppgående till 1,000,000 kronor och afseende att genom lån understödja odling af sankta trakter; att i Norrland och Dalarne det nästan uteslutande vore frostminskningsfonden, som anlidades; att då de frostförande myrarna och sankmarkerna i norra Sverige till stor del vore odlingsbara, de utdikningar, som med anslag från sistnämnda fond kommit till stånd i ändamål att minska frostländigheten för närliggande bygd, på samma gång efter längre eller kortare tid beredt tillfälle till odling och sålunda befordrat uppodlingen, hvarvid likväl många företag, afseende odling, icke kunnat tillgodoses; att, därest dessa myrars torrläggning skulle kraftigare, än som för närvarande skedde, befrämjas, detta måste ske genom anslag och ej genom lån; att den naturliga utvägen därför syntes vara, att en särskild dikningsfond för norra Sverige inrättades, ur hvilken anslag lämnades för myrutdikningar eller vattenaftappningar, vare sig ändamålet med vattenafledningen vore uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning af frostländighet för närliggande bygd, därvid samma grunder i öfrigt, som gällde beträffande den nuvarande frostminskningsfonden, borde lända till efter rättelse; att enligt bestämmelserna angående frostminskningsfonden anslagen finge, såsom nämndt, sättas till högst hälften af den beräknade kostnaden för vattenafledningen enligt den fastställda arbetsplanen; att i denna kostnad alltså icke inginge den undersöknings- och förrättningskostnad, sökanden finge vidkännas för att kunna få arbetsplanen till stånd; att med afseende på den ifrågasatta dikningsfonden emellertid syntes kunna medgifvas sökanden den ytterligare fördel, att anslaget finge bestämmas så, att staten vidkändes jämväl hälften af nämnda undersöknings- och förrättningskostnad; att, hvad anginge fondens storlek, kommittén ansett, att tills vidare borde årligen anvisas ett belopp af 500,000 kronor, enär anslagen till frostminskningsföretag under de senaste åren i de fyra nordligaste länen uppgått till omkring 350,000 kronor och det kunde förutses, att intresset för odlingsföretag komne att alltjämt

ökas; samt att intet hindrade, att i de fyra nordligaste länen fortfarande anlitas äfven de nuvarande fonderna.

Intresset har nu visat sig vara så stort, att, ehuru anslaget höjts från 500,000 kronor till 700,000 kronor, anspråken på bidrag det oaktadt icke kunnat tillgodoses. Detta synes emellertid vara ett synnerligen glädjande förhållande och visar, att kommitténs förslag var byggt på riktiga förutsättningar samt att de åtgärder, som på grundvalen af detsamma vidtagits, skett i rätt riktning.

Att emellertid på grund af omförmälda förhållande vidtaga ändring af villkoren beträffande bidragets storlek måste från flera synpunkter betraktas såsom mindre välbetänkt. En sådan åtgärd vore ingenting annat än att rycka undan ett kraftigt stöd för främjande af odling och kultur i dessa nordliga delar af vårt land.

Hvad angår de redan inneliggande ansökningarna, så skulle flertalet af sökandena, sedan de fått visshet därom, att endast en tredjedel af kostnaden kan erhållas i bidrag, icke fullfölja sina ansökningar, enär i de flesta fall de icke själfva mäktat tillskjuta återstoden eller två tredjedelar af kostnaden för företaget. Förslaget att sänka bidraget till en tredjedel skall sålunda visa sig synnerligen kraftigt i det afseendet, att detsamma, därest det af Riksdagen antages, inom ett fåtal år skall hafva undanröjt det öfverskott af ansökningar, som nu förefinnas, men också på samma gång vållat, att de planerade dikningsföretagen, för hvilka sökandena fått vidkännas undersökningskostnaderna, icke komma till stånd. Och hvad ännu värre är, det skall äfven inom några år ha nedbringat intresset för dylika dikningsföretag och därmed sammanhängande möjligheter till nyodling till den ståndpunkt, hvarest det befann sig innan Norrlandskommittén började sin verksamhet och före 1897, från hvilket år bidrag utgätt med hälften af kostnaden. Hvilken oberäknelig skada för odling och kultur i dessa nordliga landsdelar detta vore, torde ej här behöfva särskildt framhållas.

Men äfven ett annat anmärkningsvärdt förhållande skulle uppstå, därest Kungl. Maj:ts förslag skulle vinna Riksdagens bifall. Någon förändring i villkoren beträffande bidrag från frostminskningsanslaget har nämligen ej föreslagits. Bidrag från detta anslag kommer alltså att fortfarande utgå med hälften af kostnaden. Departementschefen har därvid yttrat, att, om bidraget nedsattes, det vore antagligt, att anslaget komme att anlitas i ännu mindre utsträckning än under de gångna åren, hvilket vore till kännbar skada för södra och mellersta Sveriges jordbruk. Samma förhållande kommer emellertid, såsom förut är antydt, att inträffa i de fyra nordligaste länen och skall gifvetvis där verka ännu skadligare. Ehuru

således olägenheterna äro minst lika stora i de norrländska länen, har likväl föreslagits att förändra villkoren enbart beträffande norrländska afdikningsanslaget, hvarigenom de nordliga länen komma i en i hög grad ogynnsam ställning gentemot öfriga delar af landet.

Något egentligt motiv har ej kunnat anföras för den föreslagna förändringen, och det synes mig vara långt ifrån välbetänkt att under en tid, då emigrationen växer och statsmakterna anordna utredningar i syfte att finna de bästa utvägarna till förekommande af den ständiga folkströmmen ur landet samt då frågan om beredande af jord åt en större del af landets befolkning än hittills kunnat ske är mer än vanligt aktuell, förkrympa den måhända mest ändamålsenliga åtgärd, som statsmakterna i berörda syften under senare åren vidtagit.

Ehuruväl det stora intresse för utdikning af sankar och frostförande marker samt i sammanhang därmed tillvaratagande af de utvecklingsmöjligheter, som finnas på jordbrukets område inom de norrländska länen, hvilket väckts till lif genom norrländska afdikningsanslaget, väl synes hafva motiverat en höjning af anslaget till 1,000,000 kronor, må frågan därom under nu föreliggande förhållanden emellertid få anstå.

På grund af hvad sålunda anförts får jag hemställa,

att Riksdagen, med bifall till hvad Kungl. Maj:t föreslagit angående beviljande af medel till norrländska afdikningsanslaget, ville besluta, att i afseende å erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från ifrågasvarande anslag skola tillämpas nu gällande allmänna villkor och bestämmelser.

Stockholm den 24 januari 1911.

Richard Markgren.

I motionen instämma:

Herman Rogberg.

H. Biörklund.

A. Åström.

Nils W:d Boswus.

Jacob T. Larsson.

Carl Taube.